

Enkel induktion är följande slutledningsschema:

Alla observerade A är B
alltså: Alla A är B

Här förutsätts att vi observerat ”tillräckligt många” A. Och ”alltså” bör kanske ersättas med ”ger stöd åt slutsatsen”.

Goodmans problem, som rör just enkel induktion, är följande.¹ Antag (för att ta den vanliga försvenskade versionen av Goodmans, inte helt lyckade, exempel) att tillräckligt många smaragder observerats före en viss tidpunkt t och att alla dessa visat sig vara gröna; låt $E(t)$ vara denna, vid t tillgängliga, evidens. Vid t kan vi då på basis av $E(t)$ med enkel induktion dra slutsatsen att:

- (1) Alla smaragder är gröna.

Men låt nu gröd vara följande (något egendomliga) ”egenskap” där $t' \geq t$:

gröd = antingen observerad före t' och grön eller inte observerad före t' och röd.

Vi kan då konstatera att alla smaragder i $E(t)$ är gröda. Och med enkel induktion kan vi alltså vid t också dra slutsatsen att:

- (2) Alla smaragder är gröda.

Spontant tycker nog de flesta att (1) men inte (2) är en rimlig slutsats givet $E(t)$. Men vari, undrar nu Goodman, består skillnaden mellan dessa båda slutledningar? Tanken är att det skall visa sig svårare än vi kunnat ana att besvara denna fråga och att problemet (därför) är ett intressant kunskapsteoretiskt problem.

¹Nelson Goodman, *Fact, fiction and forecast* (1955). Problemet har tidigare behandlats i denna tidskrift av Lars Bergström (Gröna smaragder, *FT* 1/93, och notiser i 2/93 och 3/93), Wlodek Rabinowicz (notis i *FT* 2/93) och Peter Gärdenfors (notis i *FT* 3/93). Jfr också Peter Gärdenfors, *Blotta tanken* (1992) och Folke Tersman, *Fem filosofiska frågor* (2001).

En egenskap F sägs vara *projicerbar* om enkel induktion är tillämpbar på F . Den vanligaste reaktionen på Goodmans fråga, åtminstone bland filosofer som yttrat sig i ämnet, tycks vara att försöka hitta någon skillnad mellan egenskaperna grön och gröd som skall förklara varför grön är projicerbar men inte gröd. Men någon övertygande sådan skillnad har man inte lyckats finna.

Enligt Goodman är detta inte så konstigt eftersom det, påstår han, inte finns någon relevant skillnad: Det enda vi kan säga är att vi betraktar grön som projicerbar och gröd som icke-projicerbar, ett enbart psykologiskt faktum. Och av detta har Goodman och andra dragit de mest fantastiska filosofiska slutsatser.

Men allt Goodmans exempel visar är, i själva verket, att enkel induktion är en tämligen värdelös metod: med dess hjälp kan man dra snart sagt vilka slutsatser som helst. Att (2) inte, i någon förnuftig mening, följer av $E(t)$ är förstås klart: Vi har vid t ingen garanti för att $E(t)$ är (ens någorlunda) representativ för hela populationen av smaragder med avseende på egenskapen gröd.

Detta blir ännu tydligare om vi ersätter gröd med egenskapen att observeras före t' . Premissen i ovanstående schema blir då en trivialitet (vid t) och med enkel induktion skulle vi alltså kunna dra slutsatsen att:

Alla smaragder observeras före t' .

Man kan förstås inte heller uttala sig om huruvida (1) följer av $E(t)$ eller inte utan att veta hur $E(t)$ insamlats (eller tillkommit): så länge man har skäl att misstänka att $E(t)$ inte är (någorlunda) representativ för populationen av smaragder med avseende på egenskapen grön drar man inte slutsatsen (1) (annat än möjligen högst provisoriskt).

Goodmans resonemang innehåller alltså ett elementärt, närmast trivialt, fel: vi använder oss aldrig av enkel induktion, utom möjligen i yttersta nödfall, och naturligtvis allra minst i så kallade vetenskapliga sammanhang. Det finns inga, i Goodmans mening, projicerbara egenskaper.